

Motion till riksdagen 2024/25:3059

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell A i motionen.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Bostadspolitisk utveckling	253 000	110 000
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	±0
1:4 Boverket	302 277	15 000
1:5 Statens geotekniska institut	57 752	±0
1:6 Lantmäteriet	871 006	±0
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	40 000	±0
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	1 370 000	1 000 000
2:1 Konsumentverket	183 226	8 200
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	66 392	±0
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	36 258	±0
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	1 559	12 000

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124	1 000
99:1 Investeringsstöd för grönt samhällsbygge	±0	2 000 000
99:2 Klimatanpassning av bebyggd miljö	±0	523 000
99:3 Gröna och trygga samhällen	±0	300 000
99:4 Energieffektivisering av bostadsfastigheter och lokaler	±0	5 600 000
99:5 Kampanj för ökad återvinning	±0	5 000
99:7 Stöd för renovering av övergivna hus	±0	400 000
99:8 Statens bostadsomvandling	±0	250 000
99:9 Trygghetsmedel för fastighetsägare	±0	50 000
99:10 Renoveringsstöd för ekonomiskt utsatta områden	±0	250 000
99:21 Förstärkning till kommunernas skuldrådgivning	±0	15 000
Summa	3 240 094	10 539 200

Alla har rätt till en bostad, ett tryggt hem. Miljöpartiets bostadspolitik syftar till att alla ska kunna bo bra, att motverka segregation och hemlöshet och samtidigt minska negativ påverkan på miljö och klimat från vårt boende. Bostadsbristen är ett stort problem både för individer och för samhället i stort, och det befintliga bostadsutbudet behöver bättre motsvara befolkningens behov. Många familjer är idag trångbodda samtidigt som många äldre efterfrågar ett boende som bättre motsvarar deras behov. Konsekvenserna av återindustrialiseringen och den gröna industriomställningen gör att bostadsbristen är, och riskerar att bli, mycket stor i vissa specifika orter runt om i Sverige.

För att skapa trygga och trevliga områden och minska boendesegregationen vill vi att det byggs blandade och varierande stadsmiljöer med möjligheten att flytta mellan olika boendeformer genom livets olika faser utan att behöva lämna det område man vill bo i. Vi vill att det byggs bostäder som kan efterfrågas av fler och vill göra det enklare för förstagångsköpare att få tillgång till boende. Den som har för låga inkomster för att efterfråga bostad på marknadens villkor ska få möjlighet till det genom systemet för bostadsbidrag, som behöver utvecklas. Det befintliga beståndet av bostäder skulle kunna utnyttjas mer effektivt genom att vi gör det lättare för människor att flytta till en bostad som passar just dem.

Boverkets bedömningar av hur många bostäder som behöver tillskapas varierar mellan år men det är tydligt att tillskottet av nya bostäder inte motsvarar behoven. Både konjunkturen och den förda bostadspolitikerna påverkar bostadsbyggandet och skillnaderna är stora. Under rekordåret 2021 påbörjades 71 000 bostäder jämfört med under 30 000 påbörjade bostäder år 2023. Parallellt finns utmaningen att tillskapa bostäder som bostadssökande har råd att bo i.

Stat och kommun behöver bättre samarbete för att rätt bostäder ska kunna byggas på rätt plats. Vi vill se ett nytt mål för bostadsförsörjning som syftar till att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder, främja jämlika uppväxtvillkor samt motverka boendesegregation och hemlöshet samtidigt som bostadsmarknaden ska möta hushållens efterfrågan och behov. Stat och kommun ska ta fram handlingsplaner för bostadsförsörjning på både kommunal och nationell nivå baserat på de lokala behoven av bostadsförsörjning. Bättre underlag för befolkningsutveckling och bostadsbehov behövs för att kommunerna ska kunna planera långsiktigt och utforma konkreta och träffsäkra handlingsplaner.

När bostadsbyggande stagnerar byggs en bostadsskuld upp samtidigt som många som idag arbetar inom byggsektorn behöver söka sig arbete i någon annan bransch. Det riskerar att leda till att det kommer bli svårt att växla upp igen när byggsektorn återhämtar sig. Det krävs en politik både för att skapa fler hållbara bostäder och boendemiljöer, där fler har råd att bo, och för att skapa möjligheter för byggsektorn att bidra till en nödvändig upprustning av våra befintliga miljöer i långsiktiga projekt som gynnar oss alla, inte minst när det gäller klimatanpassning, energieffektivisering, ombyggnation och smartare energilösningar.

Återinför investeringsstödet – bygg mer bostäder för fler

Vi vill att det byggs bostäder som kan efterfrågas av fler, inte minst av unga, studenter, äldre och stora familjer. Möjligheten att söka investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande infördes 2016 och avvecklades efter riksdagens beslut om statens budget för 2022. Fram till dess beviljades investeringsstöd till mer än 1 300 projekt, motsvarande sammanlagt närmare 58 800 bostäder, varav 88 procent avsåg hyresbostäder och resten bostäder för studerande.

I en tid då byggtakten kraftigt avstannar, behövs ett fortsatt statligt stöd för att bygga bostäder till fler med särskilt fokus på bra klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Vi vill därför återinföra och vidareutveckla anslag 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande med minimikrav utifrån byggnadernas livscykelperspektiv och en hållbar bostadsplanering. Anslaget tillförs en miljard kronor respektive år 2025, 2026 och 2027.

Vi vill införa ett startlån för förstagångsköpare och utreda möjligheterna till ett grönt bosparkonto där ett långsiktigt bosparande gynnas. Vi vill också stimulera olika boendelösningar och hållbara renoveringar där exempelvis nya bostäder kan tillskapas i befintliga fastigheter som idag inte används för bostadsändamål. Vi lägger årligen under perioden 2025–2027 40 miljoner kronor på detta genom att vi omfördelar 20 miljoner kronor från det befintliga anslaget för stimulans till småhusplanering till en motsvarande utökning i det befintliga anslaget stimulans för omvandlingsåtgärder inom anslag 1:1 Bostadspolitisk utveckling.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Service, kommunikationer, kultur och mötesplatser är en förutsättning för att landsbygden ska fungera. Miljöpartiet anser att fokus inom den regionala utvecklingspolitiken bör ligga på att ge Sveriges landsbygder goda förutsättningar som bidrar till en hållbar samhällsutveckling och uppfyllandet av Sveriges miljö- och klimatmål.

I flera kommuner i Sverige, framförallt i norra Sverige, pågår idag en kraftig expansion av hela samhällen som en direkt effekt av flera olika industrisatsningar för att ställa om till ett hållbart samhälle. Berörda kommuner och regioner genomgår en strukturomvandling som kommer att påverka samhället framöver. Dessa gröna industrisatsningar medför ett behov av stora samhällsinvesteringar i skolor, bostäder och annan samhällsservice. Tvärniten i bostadsbyggandet som följt regeringens avskaffande av investeringsstödet och det högre ränteläget hotar nu att dra ned på tempot i den gröna industriomställningen. Hela Sverige har ett intresse av dessa industrisatsningar och att den strukturomvandling de medför blir en framgång. Miljöpartiet ser potentialen till en

omställning och utveckling som kan bli en förebild för innovativt och hållbart byggande.

Miljöpartiet anser att regeringens åtgärd i 1:1 Bostadspolitisk utveckling inte är tillräcklig och förstärker medel för den gröna omställningen och bostadspolitisk utveckling i norra Sverige med ytterligare 110 miljoner kronor 2025, 120 miljoner kronor 2026 samt 195 miljoner kronor för 2027.

Vi ser även att det kan finnas flera sätt att möta stadsutvecklingen i expansiva regioner. Vi avsätter även ett riktat investeringsstöd på 2 miljarder kronor årligen under 2025, 2026 och 2027 i anslag 99:1 Investeringsstöd för grönt samhällsbygge för byggande av bostäder och andra samhällsnyttiga byggnader och infrastruktur i expansiva regioner kopplat till större industrisatsningar. Boverket får i uppdrag att ta fram kriterier för stödet. Vi omfördelar 40 miljoner kronor från det befintliga anslaget för stimulans till småhusplanering till motsvarande belopp för hållbart samhällsbyggande inom anslag 1:1 Bostadspolitisk utveckling.

Vi vill även utreda förutsättningarna för typgodkännande av hus där till exempel färdiga konstruktionslösningar skulle kunna förenkla bygglovsprocessen.

Många äldre tillhör en växande grupp som i hög grad äger sitt boende och som har höga krav på sitt boende men av olika skäl har en bostad som inte är ändamålsenlig för deras behov idag. Genom att man bygger bostäder som äldre efterfrågar kan denna grupp få ett bättre boende samtidigt som det frigörs bostäder i det befintliga beståndet för till exempel unga och barnfamiljer. Äldrekollektiv och kooperativa hyresrätter efterfrågas idag i allt högre grad och från statligt håll behöver vi se vilka åtgärder som kan vidtas för att understödja ett bostadsbyggande riktat mot äldre, som idag är en stor grupp i samhället. Med en allt större åldrande befolkning är detta en fråga som branschen och det offentliga behöver ta ett större grepp kring.

Statens Bostadsomvandling (SBO) bygger idag om befintliga fastigheter, i samarbete med kommuner, för att skapa fler bostäder för äldre på svaga bostadsmarknader som idag inte ses som marknadsmässigt lönsamma att bygga på. Bolaget står för risken men skapar samtidigt möjlighet för att fler kommuner ska kunna erbjuda goda bostäder till sina äldre och klara sitt bostadsförsörjningsansvar. För att SBO ska kunna fortsätta sitt viktiga uppdrag och kunna tillskapa fler bostäder på nya platser tillskjuter vi 250 miljoner kronor som en engångssumma för 2025. Vi ger samtidigt SBO ett nytt uppdrag i att starta arbetet med en statlig nationell bostadsstiftelse för att motverka hemlöshet.

Vi vill göra en översyn av uppskovsreglerna vid försäljning av bostad i syfte att möjliggöra större rörlighet på bostadsmarknaden och vi vill att det ska vara en bättre balans i de ekonomiska förutsättningarna för dem som bor i ett hyrt eller ett ägt boende.

Ett tryggt och bra hem

Hemlösheten i Sverige måste bort. Vi behöver sänka tröskeln till en god bostad så att fler utifrån egen förmåga klarar av att efterfråga en bostad. Vi behöver också se till att där den enskilde inte har förutsättningarna behöver samhället kliva fram och finnas där. I båda fallen behövs ett nationellt ansvar, det räcker inte med att olika aktörer jobbar vidare på sitt håll. Vi behöver se till att fler kommuner tar sitt bostadsförsörjningsansvar, att boendemodellen ”Bostad först” införs i fler av landets olika kommuner och vill utreda möjligheterna att tillskapa en nationell bostadsstiftelse som förvaltar ett bostadsbestånd i hela landet för dem som idag saknar ett tryggt boende. Vi behöver

också tillförlitlig statistik som tydligt visar på hur situationen för hemlösa utvecklas över tid. Vi vill gå vidare med förslagen i SOU 2022:14 Sänk tröskeln till en god bostad och utreda vilka åtgärder som ska genomföras. Vi vill också prioritera att barn och barnfamiljer aldrig ska vräkas till hemlöshet. Vi vill utreda hur kommunernas ansvar för att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar för barnfamiljer kan stärkas lagstiftningsmässigt och att nationell statistik kring barns boendesituation kontinuerligt ska tas fram.

Vi vill utreda systemet för boplikt för att människor ska kunna bo kvar på platser med hög turism där husen annars kan bli alltför dyra. Vi vill också att alla kommuner ska erbjuda tillgång till en offentlig bostadsförmedling för att öka möjligheterna för alla att hitta en bostad, och se en större flexibilitet för att jobba med förtur för särskilt utsatta grupper, till exempel barnfamiljer och våldsutsatta.

För Miljöpartiet är det viktigt att människor ska känna sig trygga i sina hem och bostadsområden. Vi vill därför se en trygghetspeng som fastighetsägare i brottsutsatta områden kan söka för trygghetshöjande insatser. Trygghet ska inte bekostas av redan ekonomiskt utsatta människor genom höjd hyra. För detta tillförs 50 miljoner kronor för 2025 respektive 2026 och 2027 i anslag 99:9 Trygghetsmedel för fastighetsägare.

Miljöpartiet föreslår även ett sökbart stöd för att kunna kartlägga och använda den stora potentialen för ökat boende i befintliga fastigheter såsom tomställda byggnader och ödehus. Stödet ska utformas för inventeringar, identifiering av ägare, samordning och boendematchning, med utgångspunkt i tomställda byggnader och ödehus inom kommunerna. Vi vill samtidigt utreda om regelverken i fastighetsbildningslagen behöver ändras i syfte att skapa ökade möjligheter att stycka av tomter med byggnader från en skogs- eller jordbruksfastighet för att frigöra fler bostäder. Vi föreslår samtidigt ett stöd för åtgärder för upprustning till god boendestandard, exempelvis tak- och fasadåtgärder i kommuner där fastighetsvärdet idag är lågt. Idag kan banker i många fall inte garantera lån när värdet på fastigheten är för lågt för att en renovering ska kunna löna sig. Totalt avsätter vi 400 miljoner för arbetet med övergivna eller tomställda hus för åren 2025–2027. Utöver finansiellt stöd ska det finnas möjlighet till statliga kreditgarantier, både för nybyggnation och för upprustning av befintliga fastigheter. Permanentboende ska vara en förutsättning för att kunna ta del av såväl stöd som lån.

Vi ger Boverket i uppdrag att informera fastighetsägare om förändringen i och med fastighetsnära insamling av material med exempel på hur detta kan iordningställas inom fastigheten. För detta tillförs 5 mnkr under åren 2025–2027 inom anslaget 1:4 Boverket.

Minska klimatpåverkan från byggsektorn

Byggsektorn står för lite mer än en femtedel av utsläppen av växthusgaser inom Sverige. Vi ser idag att allt fler aktörer inom byggsektorn går mot ett cirkulärt arbete kring sina fastigheter. Vi vill göra det enklare att bygga med återbrukat material och vill se fler hus i trä. För att kraftigt minska klimatpåverkan och användningen av nya naturresurser från byggsektorn vill vi sätta bindande krav på minskade utsläpp från byggnadens hela livstid, det vill säga under byggtid, användning och rivning. Klimatdeklarationer är bra men gränsvärden måste införas omgående, skärpas och utökas. Rivningar av hela fastigheter behöver minimeras, men när det sker behöver materialet tas till vara. Vi vill att klimatdeklarationer för fastigheter ska utvecklas för att även omfatta rivning och ombyggnation och att material som går att återanvända inte ska få slängas. Vi vill stimulera såväl småskaligt som storskaligt återbruk i byggsektorn och därmed också

minska resursslöseriet. För att gynna cirkularitet och återbruk av överblivet byggmaterial och rivningsmaterial vill vi bland annat utreda momsfrihet på återbrukade material. Vi vill att Boverket får ett utökat uppdrag runt det cirkulära byggandet för att kunna stötta olika aktörer i att kunna minska resursförbrukning och klimatutsläpp genom ett ökat cirkulärt byggande. För detta tillför vi 5 mnkr årligen 2025, 2026 respektive 2027 under 1:4 Boverket.

Energieffektivisering av flerbostadshus

För att skydda medborgarna mot höga elkostnader, samtidigt som vi frigör energi till annan användning och sparar råmaterial och klimatutsläpp, är det avgörande med ett långsiktigt arbete för energieffektivisering inom bostads- och fastighetssektorn. Detta behöver prioriteras då ett arbete med att minska energianvändningen även ger ett mer långsiktigt skydd mot internationella prisförändringar samtidigt som pengar och energi sparas kontinuerligt när åtgärden är genomförd. Regeringen har trots ökat behov av energieffektivisering valt att fasa ut anslag 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus. Energieffektivisering av byggnader är en högt prioriterad fråga inom EU och Sverige behöver nu leva upp till kraven i EU:s direktiv för byggnaders energiprestanda vilket innebär att takten i energieffektiviseringen över hela landet behöver öka kraftigt. För att underlätta detta vill vi återinföra ett energieffektiviseringsstöd. Detta nya stöd ska gå till energieffektivisering av lokaler och bostadsfastigheter i anslag 99:4 Energieffektivisering av flerbostadshus. 5,6 miljarder kronor avsätts för ändamålet under 2025, respektive 2026 och 2027.

Baserat på de kraftigt fluktuerande elpriserna, ökade kostnader för fjärrvärmens och behovet av ett resurseffektivt samhälle ser vi att det behövs av en kraftfull insats här och nu och vill därför att staten ska betala 60 procent av kostnaden för effektiva åtgärder som genomförs för att minska energianvändningen. Boverket får i uppdrag att utreda formerna för stödet.

I flera fall har det blivit tydligt att Sveriges miljonprogramsområden både är särskilt energislukande och särskilt känsliga för extremväder som skyfall och värmeböljor, något som bland annat beror på en stor andel hårdgjord mark. Möjligheten att klara av ett förändrat klimat ska inte vara beroende av postnummer. Vi vill därför särskilt prioritera att göra miljonprogram till miljöprogram, där vi satsar på både energieffektivisering av befintliga byggnader och klimatanpassning för att klara extremväder. Många fastigheter i Sveriges ekonomiskt utsatta områden är eftersatta när det gäller både energieffektivisering och renovering samtidigt som hyresgästerna i dessa områden kan ha extra svårt att klara av en höjd hyra efter en renovering. När energieffektivisering ska genomföras i en högre takt än tidigare vill vi införa ett renoveringsstöd riktat till ekonomiskt utsatta områden som ska stötta renoveringsåtgärder som inte i sig sänker energianvändning men som utförs i samband med energieffektiviseringsåtgärder. Stödet ska motverka höjda hyror och renoveringar i områden med en ekonomiskt utsatt befolkning. Detta sker genom anslag 99:10 med 250 miljoner kronor årligen för 2025, 2026 och 2027.

Vi vill att rotavdraget ska styras mot mer hållbara åtgärder och samtidigt kunna innefatta bredare målgrupper än idag. För att fler målgrupper ska kunna innefattas kan ett grönt rotavdrag behöva kombineras med ett grönt stöd riktat mot fastighetsägare av flerbostadshus, exempelvis bostadsrättsföreningar. Utformningen av ett sådant stöd behöver vidare utredas.

Klimatanpassning av bebyggd miljö

Klimatförändringarna medför att samhället måste anpassas till mer extrema väderhändelser. Skyfall och värmeböljor kommer att bli vanligare i framtiden. Därför behöver befintlig bebyggd miljö klimatanpassas. Många olika åtgärder behövs, som förstärkt grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader, skydd mot översvämningar med mera. Vi vill möjliggöra för olika aktörer, som kommuner, kommunala bostadsbolag, intresseföreningar och privata aktörer, att söka stöd för att klimatanpassa redan bebyggd miljö mot skyfall och värmeböljor för att skydda människors liv och hälsa, viktig infrastruktur, fastigheter och miljö. För att detta ska ske behöver alla Sveriges kommuner kartlägga klimatrelaterade risker (exempelvis skred, ras, översvämning och värmebölja) för människor och infrastruktur för att kunna prioritera var klimatåtgärder behövs och därefter utföra prioriterade åtgärder. För detta behövs både expertstöd och långsiktig finansiering. Vi har ett långsiktigt anslag på 523 miljoner kronor per år under 2025, 2026 och 2027 i anslag 99:2 Klimatanpassning av bebyggd miljö för såväl utredningar som åtgärder.

En stor utmaning i bebyggd miljö är hantering av stora regnmängder vid skyfall och kostnader för dessa. Flera kommuner har gått före och infört en dagvattentaxa för att kostnaden ska läggas på de som har störst möjlighet att utföra åtgärder. Vi vill därför utreda möjligheten till en obligatorisk kommunal dagvattentaxa och hur en sådan kan utformas på ett rättvist sätt. Vi behöver även tillföra grönska i de stadsmiljöer som idag har en hög andel hårdgjord yta. Vi vill införa en obligatorisk grönytefaktor för den bebyggda miljön.

För att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle är det viktigt att natur och andra grönområden i städer och tätorter ökar och utvecklas. Vi vill återinrätta stödet för gröna och trygga samhällen för att främja stadsgrönska, biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom anslaget 99:3 Gröna och trygga samhällen som uppgår till 300 miljoner om året under 2025 och 100 miljoner kronor under 2026 respektive 2027. Syftet är att utveckla gröna, trygga och hälsosamma samhällen samt bidra i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och styra mot målen i naturrestaureringslagen. Det är en viktig satsning för att även genomföra klimatanpassning av bebyggd miljö, bygga upp resiliensen i våra ekosystem och minska effekten av klimatförändringarna. Vi vill stödja skapandet av gröna och trygga samhällen, särskilt i tätbebyggda eller politiskt eftersatta områden. För oss är det samtidigt viktigt att ge medborgarna större inflytande över vad som kan skapa trygghet i deras bostadsområden.

Vi återför också 10 miljoner kronor årligen under 2025, 2026 och 2027 till medel för riksarkitekt under anslag 1:4 Boverket.

En långsiktig grön konsumentpolitik

Miljöpartiet ser att det är viktigt med en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Flera konsumentmarknader är under snabb omvandling, vilket både ger nya möjligheter för konsumenterna och förändrar konsumenternas förutsättningar. Målet för konsumentpolitiken är en trygg och väl fungerande konsumentmarknad och en ekonomiskt och ekologiskt hållbar konsumtion inom planetens gränser. Det ska vara lätt att göra rätt.

En mer hållbar konsumtion ska främjas där miljömässigt bättre produkter och deras leveranser blir enklare att välja och planerat åldrande, där produkten är gjord för att bli

oanvändbar i förtid, motverkas. Vi vill därför utreda möjligheten att införa en standard där tillverkare/återförsäljare redovisar förväntad livslängd och förväntad servicekostnad på konsumentprodukter.

Vi anser att fler produkter behöver en tydligare klimatmärkning för att underlätta för konsumenterna och ett tydligt regelverk för vad som ska få kallas klimatkompenserat. Kända certifierade miljömärkningar som den nordiska miljömärkningen Svanen har en viktig roll att spela för att underlätta för konsumenterna. Vi anslår 1 miljon kronor utöver regeringen i anslag 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter för respektive år 2025, 2026 respektive 2027.

För att ge människor möjlighet att välja ett mer klimatsmart resande behöver kollektiva resesätt som exempelvis tåg bli enklare att välja. Vi anser att man behöver införa krav på anslutning till en gemensam konkurrensneutral plattform för biljettförsäljning för kollektivtrafikresenärer för en ökad tillgång till biljetter från alla olika utförare.

I en lågkonjunktur, när kostnaderna för boende och livsmedel stiger, ökar samtidigt risken för hög belåning och överskuldssättning. Skuldproblem har inte bara stora konsekvenser för den skuldsatte och dennes närstående utan även samhällsekonomiska konsekvenser. Vi vill att skyddet för enskilda individer på kreditmarknaden ska stärkas. Avdragsrätten ska tas bort för blacolån för att inte stimulera till dessa lån, men det är viktigt att detta enbart gäller för nya lån. Personer som redan har tagit dessa lån behöver i dagsläget behålla de förutsättningar som gällde när lånen togs.

Allt mer komplexa marknader riskerar dessutom att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge, vilket inte minst kan skada mer utsatta grupper av konsumenterna. När marknaden för konsumenterna breddas och blir mer individuell och global genom ökade möjligheter att handla digitalt från alla delar av jorden blir valfriheten större, men det kan samtidigt bli svårare att välja rätt, inte minst på en ökande digital marknad. Det är också tydligt att tillräckliga resurser saknas hos Konsumentverket för att följa upp konsumentproblem på den digitala marknaden. Det kan röra sig om allt ifrån rena bedrägerier till marknadsföring mot barn eller svårigheter att komma i kontakt med en ansvarig när något gått fel. Även detta arbete behöver förstärkas och vi tillskjuter Konsumentverket 5 miljoner kronor årligen under 2025, 2026 och 2027 för att kunna stärka detta arbete, i anslag 2:1 Konsumentverket.

Vi behåller medel för Money from Sweden och tillför 3 miljoner kronor årligen för 2025, 2026 och 2027 i anslag 2:1 Konsumentverket, men avser att under 2025 utvärdera tjänsten för att bedöma behovet av den.

Genom att motverka osunda affärsmetoder och stärka konsumenterna med lagstadgade rättigheter och konsumentstöd kan konsumentpolitiken förbättras. Lagstiftningen mot så kallad greenwashing och kommunikation runt klimatkompenserade produkter och tjänster behöver stärkas och reklam och marknadsföring för miljö- och klimatskadande verksamhet eller med sexistiska undertoner behöver regleras. Detta behöver utredas.

Vi motsätter oss att anslag 2:4 Åtgärder på konsumentområdet avskaffas. Det är angeläget att det civila samhällets organisationer fortsatt ges möjlighet att främja konsumenternas intressen samt bidra till standardiseringsarbeten och vi återför därför 12 miljoner för 2025, 14 miljoner för 2026 och 14 miljoner för 2027. Vi genomför även en förstärkning till kommunernas skuldrådgivning genom ett tillskott på 15 miljoner kronor årligen 2025, 2026 och 2027 under ett nytt anslag 99:21 Förstärkning till kommunernas skuldrådgivning.

Vi anser att reklamerationsrätten ska följa varan istället för att stanna hos den ursprungliga köparen, samt att det ska vara enklare och mer lönsamt att reparera. Vi vill återigen sänka momsen på vissa reparationer från 12 till 6 procent.

Vattenkraft

För att Sverige ska kunna uppnå EU:s direktiv för god vattenstatus så behöver arbetet med vattenåtgärder öka och skalas upp. Många åtgärder behöver genomföras varav miljöanpassningen av Sveriges befintliga vattenkraft är en viktig åtgärd. Det är därför av vikt att arbetet med Nationell plan för omprövning av vattenkraft som antogs av regeringen 2020 fortsätter. Planen är utformad för att ge en nationell helhetssyn i frågan om att verksamheterna ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Katarina Luhr (MP)

Linus Lakso (MP)

Emma Nohrén (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Elin Söderberg (MP)